

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В МЕЖАХ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ПО СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МЕНЕДЖМЕНТ»: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ

Розвиток цифрових технологій в межах переходу до постіндустріальної моделі розвитку економічних систем ставить нові вимоги перед бізнесом та освітою щодо підготовки/перепідготовки фахівців, де особливе місце займає підготовка/перепідготовка фахівців-менеджерів. Саме менеджери роблять прикінцевий вибір для бізнес-одиниць щодо вибору та використання відповідних цифрових технологій, що вимагає від них знання відповідних технологій та вміння їх використовувати. З іншої сторони освіта фахівців-менеджерів не можлива без використання сучасних цифрових технологій.

Розвиток цифрових технологій у галузі штучного інтелекту (ШІ) наразі є одним з ключових факторів отримання додаткових конкурентних та професійних переваг у бізнесі і освіті. Наведене вимагає активізації використання цифрових технологій на основі ШІ для підготовки фахівців-менеджерів та зваженого і ефективного використання цифрових технологій на основі штучного інтелекту у менеджерській роботі.

Відзначаємо значну увагу науковців та державних інституцій в Україні до проблематики використання цифрових технологій на основі штучного інтелекту у освіті та бізнес-діяльності. Напрацювання науковців можливо поділити на дві великі групи:

- дослідження використання цифрових технологій на основі штучного інтелекту у бізнес-діяльності та менеджменті, де можливо виділити роботи: Н. Болквадзе, О. Братко та О. Мигаль [1]; М. Лі, Х. Шіперс, А. Луї та Е. Нгаї [2]; С. Лоурейро, Дж. Герейро та І. Туссуадіах [3] і ін. вчених;

- дослідження використання цифрових технологій на основі штучного інтелекту у сфері освіти та підготовки персоналу, де можливо виділити роботи: Р. Гуревича, Л. Коношевського, О. Коношевського, А. Воеводи та С. Люльчак [4]; О. Власюк, О. Степаненко, Н. Приходькіної [5]; Ша Рі Ни [6] та ін. вчених.

Окремо слід звернути увагу на закладення базису вивчення та використання цифрових технологій на основі штучного інтелекту зі сторони державних інститутів України, що знайшло своє відображення у розробці та запровадженні:

- «Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні» (діє до 2030 року), яка розроблена Міністерством цифрової трансформації і затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України, та охоплює широке коло галузей запровадження і використання ШІ, у тому числі галузь вищої освіти [7];

- Програми трансформації освіти «Освіта 4.0: український світанок», що розроблена Міністерством освіти України і торкається широкого кола питань реформування освіти, у тому числі з використанням цифрових технологій на основі штучного інтелекту [8].

Однак швидкий розвиток цифрових технологій на основі штучного інтелекту та дискусії щодо їх використання у бізнес-діяльності та, особливо, освіти, вимагають проведення подальших досліджень з акцентом на використання при підготовці фахівців по окремим спеціальностям, наприклад по спеціальності «Менеджмент».

Використання цифрових технологій на основі штучного інтелекту в межах підготовки фахівців по спеціальності «Менеджмент» несе у собі відповідні можливості та виклики, які потребують ідентифікації та обговорення.

До можливостей використання цифрових технологій на основі штучного інтелекту в межах підготовки фахівців по спеціальності «Менеджмент» слід віднести:

- додаткові можливості для викладачів та здобувачів освіти щодо отримання навчальної інформації та подачі інформації для кращого засвоєння навчальних матеріалів здобувачами вищої освіти по спеціальності «Менеджмент», у тому числі через створення і використання інтерактивних навчальних матеріалів;

- підвищення гнучкості освітнього процесу та інклюзивності освіти з врахуванням потреб кожного зі здобувачів вищої освіти по спеціальності «Менеджмент»;

- зростання зручності та доступності знань для викладачів та, особливо, здобувачів вищої освіти по спеціальності «Менеджмент»;

- прискорення швидкості і підвищення якості зв'язку між викладачами і здобувачами вищої освіти по спеціальності «Менеджмент»;

- зростання мотивації до засвоєння навчальних матеріалів та підвищення відсотку засвоєння навчальних матеріалів здобувачами вищої освіти по спеціальності «Менеджмент»;

- допомога у виконанні рутинних завдань та у генеруванні креативних навчальних рішень здобувачами вищої освіти по спеціальності «Менеджмент»;

- зменшення конфліктів щодо правильного оцінювання знань здобувачів вищої освіти по спеціальності «Менеджмент»;

- отримання здобувачами вищої освіти по спеціальності «Менеджмент» нових знань та професійних компетенцій, що підвищить їх конкурентоздатність на ринку праці;

- допомога у вивченні іноземних мов і спілкуванні з іноземними викладачами та здобувачами вищої освіти.

До викликів використання цифрових технологій на основі штучного інтелекту в межах підготовки фахівців по спеціальності «Менеджмент» слід віднести:

- зменшення мотивації до навчання та намагання замінити власну навчальну роботу на згенеровані ШІ матеріали;

- підміна креативних навчальних рішень здобувачів вищої освіти по спеціальності «Менеджмент» на рішення, що розроблені ШІ;

- відволікання здобувачів вищої освіти по спеціальності «Менеджмент» від навчального процесу та зменшення часу на навчання;

- етичні проблеми щодо використання ШІ, як під час навчання, так і у професійній діяльності;

- проблеми зберігання особистих даних та кібербезпеки;

- використання псевдо достовірної інформації у навчанні та при підготовці наукових або навчальних робіт;

- поява сегрегації здобувачів вищої освіти за рівнем доступу до цифрових технологій на основі штучного інтелекту.

Відзначаємо критичну важливість використання цифрових технологій на основі штучного інтелекту в межах підготовки фахівців по спеціальності «Менеджмент». У той же час, як викладачі, так і здобувачі вищої освіти повинні враховувати ризики використання цифрових технологій на основі штучного інтелекту в навчальній діяльності та зменшувати їх вплив на навчальний процес.

Література:

1. Болквдзе Н., Братко О., Мигаль О. Впровадження штучного інтелекту в бізнес-діяльність компанії. *Економіка та суспільство*. 2023. № 58. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-81> (Дата доступу: 14 Січня 2025).

2. Lee M., Scheepers H., Lui A., Ngai E. The implementation of artificial intelligence in organizations : A systematic literature review. *Information & Management*. 2023. Volume 60, Issue 5. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0378720623000642> (Дата доступу: 14 Січня 2025).

3. Loureiro S. M.C., Guerreiro J., Tusseyadiah I. Artificial intelligence in business : State of the art and future research agenda. *Journal of Business Research*. 2021. Volume 129. URL: <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.11.001> (Дата доступу: 14 Січня 2025).
4. Гуревич Р. С., Коношевський Л. Л., Коношевський О. Л., Воєвода А. Л., Люльчак С. Ю. Інтеграція штучного інтелекту в сферу освіти : проблеми, виклики, загрози, перспективи. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2024. Випуск 72. URL: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2024-72-170-186> (Дата доступу: 14 Січня 2025).
5. Власюк О. П., Степаненко О. К., Приходькіна Н. О. Вплив штучного інтелекту та інформаційних технологій на мобільну освіту та навчання майбутнього. *Академічні візії*. 2023. № 26. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/789> (Дата доступу: 14 Січня 2025).
6. Sha Ri Na Application of artificial intelligence in employee training and development. *Mathematical Modeling and Algorithm Application*. 2023. Volume 1, No. 1. URL: https://www.researchgate.net/publication/378347256_Application_of_Artificial_Intelligence_in_Employee_Training_and_Development (Дата доступу: 14 Січня 2025).
7. Кабінет Міністрів України. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні. Розпорядження № 1556-р від 2 грудня 2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text> (Дата доступу: 14 Січня 2025).
8. Міністерство освіти України. Освіта 4.0: український світанок. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2022/12/10/Osvita-4.0.ukrayinskyi.svitanok.pdf> (Дата доступу: 14 Січня 2025).